

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja 10.— K pol leta 5.— " četrta leta 2-50 " posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h . . . dvakrat . . . 12 " . . . trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovariša“ izide dne 21. maja 1915.

Bodočnost malih narodov.

Državni poslanec dr. Karel Kramarj, vodja mladočeske stranke, je objavil v „Narodnih Listih“ članek, ki je zbudil občo pozornost v naši državi in izven nje. Dr. Kramarj govori sicer o češkem narodu, toda njegova izvajanja so do pičice prikladna tudi za naš slovenski narod. Češko ime naj izpremenimo v slovensko, pa imamo važno in aktualno poglavje pisano za svoje ljudstvo!

Dr. Kramarj pravi: Mali narodi so v tej vojni pridobili na veljavi. Na obeh straneh govore o tem, da gre v tem gigantskem boju za svobodo vseh narodov. Mi verujemo v bodočnost svojega naroda in to ne samo v slepi veri, v sami tolažbi slabiča — marveč zato, ker vidimo, kaj pomenijo manjši narodi, nego je narod češki, v ogromni borbi starega sveta. Svetovna vojna postane gotovo mejnik novega časa, ki bodo v njem sosebno tisti mali narodi, ki so slučajno raztreseni na mejah med velikimi državami, ti narodi bodo prej ali slej igrali vse drugačno vlogo, nego so jo doslej. Da bi le ne krvavi krst — ki ga je prejel naš narod — ne ostal brez učinka na naše notranje življenje. Da bi le ne zaostajali v tem preporodu Evrope! Tudi mi moramo postati drugačni in boljši. Najti moramo notranjo enotnost vsega naroda za skupno postopanje, naj gre že za zaščito narodnega življenja ali pa za njega nemoten razvoj! Imeti moramo poguma, da svoje javno življenje političsko in gospodarsko izčistimo od vsega, kar se je pokazalo slabotno in gnilo, in položiti moramo vodstvo narodne stvari v roke njih, ki so prestali težko preizkušnjo in ki bodo, vsak na svojem mestu, mogli izpolnjevati svojo dolžnost napram narodu in češki javnosti! Povzdigniti se moramo nad strankarske interese in iskati najboljših ljudi za veliko novo delo v narodu, pa naj tudi

pri tem ostajamo zvesti smotrom in stremljenjem, ki smo se zanj obvezali v strankinih programih. In čim resneje in stvarneje bomo umevali svojo dolžnost napram svojemu narodu, tem bolje bomo spoznavali, kako blizu so si programi posameznih čeških strank. In da iz tega spoznanja napravimo odločilni korak do enostavnejših strankarskih razmerj na Češkem: to bo prva posledica našega moralizirnega vstajenja. Potem se nam tudi ne bo treba bati zaradi bodočnosti, pa naj nam tudi prinese novih izkušenj in trpljenja!

Tako dr. Kramarj! — Gotovo je, da bo tudi slovensko učiteljstvo ob tem moralizirnem vstajenju našega naroda imelo svoj delež in svojo besedo. — Ob sveži in zadostni hrani bo držal „mozeg naroda“ pokonci naše narodno telo! — Slovensko učiteljstvo pokaže tudi v bodočnosti svojemu ljudstvu, da je zanje in zaradi njega! Z moralizirnem vstajenjem naroda pride tudi doba in pravica narodnemu učiteljstvu!

Vojna.

ŠTAJERSKI TOVARIŠI V VOJNI.

Po novjšem izkazu je 711 štajerskih učiteljev v vojni, in sicer 489 Nemcev in 222 Slovencev. To je 36% štajerskega učiteljstva. Izmed nemških učiteljev jih je padlo 14, ranjenih je 34, ujetih 15, pogrešani 3, odlikovanih je bilo 11. Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem še ni imela časa in sredstev, da bi sestavila natančen seznam glede slovenskih učiteljev s Spod. Štajerskega v vojni.

UBOGO SRCE!

Krogla priletela,
v srce ga zadela —
konec vseh je bolečin,
živ ostane nanj spomin.

Strašna vest je prihrumela,
ljubica je zahtela,
smrti blage ni do nje —
o, ubogo ti srce!

VPOKLICANJE SUPERARBITRIRANIH K ODDELKOM ZA REKONVALESCENTE.

»Fremdenblatt« reproducira članek lista »Ostrauer Zeitung«, v katerem pravi: Kakor uradno poročajo, bo od zdaj naprej, dokler traja vojna, vse vojake, ki jih je vojaški zdravnik klasificiral kot točasno nesposobne in ki nimajo pravice do invalidske pokojnine, brez superarbitracije, ne glede na dobo službene nesposobnosti, uvrščali v oddelke za rekonvalescente, ki obstoje pri naših nadomestnih bataljonih. Ta odredba vojnega ministrstva velja tudi za nazaj. Vsi tisti, ki so jih bili od pričetka vojne potom superarbitracije kot točasno nesposobne poslani na dopust in ki nimajo pravice do invalidne pokojnine, bodo zaradi te odredbe tudi takoj vpoklicani.

NOVI NABORI ZA LETNIKE 1878. DO 1890., 1892., 1893. IN 1894.

Korespondenčni urad poroča: V dobi od 1. okt. do 31. dec. 1914 izvedeni nabori letnikov 1878 do vseh let 1890, 1892, 1893 in 1894 pripadajočih črnovojnih obvezancev so izkazali rezultate, iz katerih je razvidno, da pri presoji sposobnosti niso uporabljali povsod enakega merila. Nastopile so pri tem razlike, ki potrebujejo nujno izenačenja, da se tako, odgovarjajoč principu splošne brambne obveznosti, zagura enakomerno postopanje z vsemi za orožje sposobnimi državljani pri pritegnitvi k službi pod orožje in obrambi domovine. — Vojaška uprava je odredila zaradi tega nove nabore zgorajšnjim letnikom pripadajočih črnovojnih obvezancev, v kolikor te v posameznih upravnih ozemljih rezultati prejšnjega nabora lahko ne utrepe. — K novemu naboru bodo morali priti v letih 1878 do 1890, 1892, 1893 in 1894 rojeni, ki točasno še ne služijo v skupni armadi, v vojni mornarici, v deželni brambi ali pri orožništvu, oziroma

ne izvršujejo v črni vojski na podlagi njihove osebne črnovojniške obveznosti službe z orožjem, torej tudi oni, ki so bili pri prejšnjem naboru potrjeni k črnovojniški službi z orožjem, a so bili pri prezentiranju ali od takrat kot nesposobni odpušteni. — Določila tozadevnega razglašila o izjemah glede priglasitve k naboru se od svoječasni tozadevnih odredb bistveno razlikujejo in sicer po značaju novih naborov, na drugi strani pa tudi po izkušnjah iz prejšnjih naborov. — Da se zadobi lažja podlaga za kontrolo priglaševanja, je bila sklenjena tokrat splošna zglašilna obveznost pri občini za naborne obvezance. Priporoča se, da se k tej zglašitvi prinese s seboj pri prejšnjem naboru dobljeni črnovojniški legitimacijski list. Kraj, kjer se mora posamezni naborni obvezanec podvreči od 25. maja do 15. junija 1915 se vršečim naborom, je redno bivališče dne 1. maja kot dneva izdaje vpoklicnega razglašila. Poznejše menjanje tozadevno ne izpremeni ničesar, vendar pa se samo mimoidoče bivališče par dni ne more smatrati kot bivališče v tem smislu. — Opustitev zglašitve pri občini bivališča za zapis bodo političke oblasti strogo kaznovale. — Glede ugodnosti, vprašanj enoletno-prostovoljnega znamenja, vstopa v oboroženo silo kot enoletni prostovoljec veljajo enaka določila kakor pri prejšnjih naborih. — Tudi istim letnikom pripadajočih, v evidenci druge rezerve služboobvezni bosensko-hercegovinski deželani, ki se mude v Avstriji, so pod istimi pogoji, in sicer pri c. in kr. dopolnilnih okrajnih poveljstvih njihovega bivališča podvrženi novemu naboru in se morajo do 15. maja 1915 zglašiti pri občinah, kjer prebivajo. — Zaradi izvedbe novih naborov se pritegnitev zavoljo pred kratkim napovedanih izprememb črnovojne zakona novo sestavljenih črnovojniških kategorij odlaga.

PROTI RAZŠIRJANJU VZNEMIRLJIVIH VESTI.

C. kr. policijsko ravnanje v Ljubljani razglašajo: Opazilo se je mnogokrat, da so se pojavile in se širile v policijskem okolišu že od pričetka sedanje vojne naj-

LISTEK.

Se nekaj o Lavtarjevem delovanju.

Leta 1873. smo bili v VII. razredu ljubljanske realke. Naš profesor slovenščine, A. Lesar, je nevarno obolel, in njega je nadomestoval L. Lavtar. Njegov prvi nastop nam je precej ugajal. Prej smo mlatili suhoparno slovnico, Lavtar pa je pričel s poukom o literaturi, ki nas je veliko bolj zanimala. Ob koncu šolskega leta nas je posebno vzpodbujal k obisku visoke šole, zlasti dunajske. Priporočal nam je tudi vstop v dijaško društvo »Slovenijo«. Opisaval nam je osebnost dveh tedaj posebno merodajnih literatov, ki jih je sam natančneje spoznaval v omenjenem društvu. To sta bila Levstik in Stritar. Prvega je karakteriziral kot veseljaka, ki je znal s svojim humorjem zabavati celo dvorano, drugega pa kot bolj molčečega filozofa, ki mu je ugajala manjša družba ožjih prijateljev.

Spominjam se tudi še, s kakšno vne-
mo so pričeli učitelji poučevati računstvo
po Lavtarjevi metodi še ob času, ko so
bile v šoli uvedene dr. Močnikove raču-
čunice. — z —

Manifestacije.

Povodom Janko Lebanove 60letnice je jubilar prejel od tovariša Štipka Ferluge, nadučitelja na Opčinah pri Trstu, sledečo pesem:

Tovariš miljeni!
Nad šestdeset
še dvajset let
prijatelj Ti želi:
a v dobi te še delaj vnet
za narod ljubljani,
kot delal si popred!
Saj dela Ti ne strašiš se
in truda ne in znoja ne!...
Let cilih petinštirideset
si delu žrtvoval;
preganjanja, trpljenja
in grenkega življenja,
ki ga podaja svet,

se nisi nikdar bal!...
Zato presvetla zarja
večer naj Ti sladi,
da zabiš piš viharja,
ki vsakemu preti,
kdor trudi se in dela,
a ne vpogiba čela
pred njimi, ki krivico
golijo, a pravico
sovražijo, črtijo!...
Zato Ti kličem vnet:
»V pokoju brez skrbi
še mnogo, mnogo let
Ti, Janko, živi mi!
A v tem ne zabi druga,
ki zove se Ferluga,
ki zroča Ti pozdrave
znad Openske višave!...«

Bivša tovarišica, gospa Pavla J., je jubilarju poleg lepega šopka dehtečih cvetic poklonila sledeči akrostihon:

Jasna ni bila Ti steza življenja,
a vsaj na večer se Ti sreča smehljaj!...
Nebo Te obvaruj bridkosti, trpljenja,
kar ima blaginje svet: zdaj Ti jo daj!
Ogromen Ti bil je dolžnik dosedaj!...

Anton Bezenšek, vseučiliški profesor v Sofiji (v Bolgariji), se je Lebana spomnil s plemenitim darom ter mu pisal sledeče pismo:

Dragi mladostni prijatelj!

Učakal si tudi 60letnice, kakor lani jaz; a še znamenitejša je, da praznuješ ob enem 45letnico svojega slovstvenega delovanja!

»Vitam prolongere factis.« (Življenje se prodoljuje z deli). To je zlato geslo, ki velja tudi o Tebi. Delal in storil si mnogo kot učitelj in kot pisatelj. Delal si v domovini za domovino. Tvoj trud je bil uspešen in krasen. Lahko zreš nazaj, in Tvoja vest Ti poreče: storil si svojo dolžnost; storil si ne samo, kar Ti velevala stan, ampak kar si mogel storiti. Zato si cel mož — po besedah S. Gregorčiča. Naj Te še Bog poživi mnogo let, da boš mogel še dalje delovati po tem lepem geslu!

Daj Ti Bog učakati še boljših let, kakor so bila marsikatera v minolosti!

Tvoja pota, kakor vobče pota učiteljeva, niso bila z rožicami posuta. Vendar pa tudi rožic ni manjkalo v raznih tre-